

ตอบปัญหาภาษาอังกฤษ

ปรากฏิพย์ นพรัมภา

ถาม

ขณะนี้ผมสอนภาษาอังกฤษในวิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ ผู้เรียนส่วนใหญ่ถือว่ามีความสามารถ “ด้อย” มากในวิชานี้ ไม่ว่าจะป็นด้านพื้นฐาน ความสนใจ แรงจูงใจ หรือทัศนคติในการเรียนการสอน ผมรู้สึกท้อใจเหลือเกิน ประจวบกับผมเองก็ยังมีมือใหม่ อยู่มากในเรื่องเทคนิคการสอน เพราะเพิ่งจะจบ การศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาภาษาอังกฤษมาได้ เพียง 3-4 ปี กรุณาแนะนำวิธีการสอนภาษาอังกฤษ แก่ผู้เรียนที่มีความสามารถในระดับ “ด้อย” แก่ผม ด้วย จะเป็นพระคุณอย่างสูง

วิชาติ กทม.

ตอบ

ผู้สอนภาษาอังกฤษทุกคนย่อมมีประสบการณ์ ในการสอนผู้เรียนที่ถือว่า “ด้อยความสามารถ” และ ทุกคนก็คงจะปฏิเสธไม่ได้ว่า งานสอนเช่นนี้เป็นงาน ที่ค่อนข้างหนัก อาศัยความอดทน และกำลังใจอย่างยิ่ง แต่ก็ป็นงานที่ทำให้ทลายความสามารถของผู้สอนเป็น อย่างสูง และความสำเร็จของผู้เรียนก็ย่อมบ่งบอกถึง ความสำเร็จของผู้สอนได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม การที่จะเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถ ของกลุ่มผู้เรียน ผู้สอนจำต้องทำความเข้าใจกับระดับ ความสามารถต่าง ๆ กันของผู้เรียน เพื่อปรับวิธี การเรียนการสอนให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ Raphael Gefen ได้จำแนกผู้เรียนตามความสามารถ

ในการเรียนภาษาอังกฤษออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ คือ

1. กลุ่มผู้เรียนที่เก่งยอดเยี่ยม (The Very Able)
2. กลุ่มผู้เรียนที่เก่งพอประมาณ (The Able)
3. กลุ่มผู้เรียนที่ค่อนข้างอ่อน (The Less Able)
4. กลุ่มผู้เรียนที่อ่อนมากจนไม่อาจเรียนได้เลย (The Unable)

กลุ่มที่เรียนเก่งยอดเยี่ยม เป็นกลุ่มที่ผู้สอนไม่ จำเป็นต้องอาศัยวิธีการหรือเทคนิคพิเศษมากนัก ผู้สอน เป็นเพียงผู้กระตุ้นให้เกิดความสนใจ และให้คำอธิบาย ยามที่ผู้เรียนต้องการ โดยไม่จำเป็นต้อง “ป้อน” ความรู้ ให้ตรง ๆ หรือเคี่ยวเข็ญจนเกินควร หากแต่ควร สนับสนุนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเสริมสร้าง ด้วยตนเอง (creative) รวมทั้งสอดแทรกประสบการณ์ หรือเกร็ดความรู้ที่กว้างไกลกว่าภาษาอังกฤษที่สอนอยู่ แต่ผู้เรียนกลุ่มนี้ก็มิอยู่จำนวนไม่มากนักในแต่ละชั้นเรียน ดังนั้นผู้เรียนส่วนใหญ่จึงจัดอยู่ในประเภทกลุ่มที่เก่งพอ ประมาณและกลุ่มที่ค่อนข้างอ่อน กลุ่มเก่งพอประมาณนี้ สามารถเรียนได้ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ และพัฒนาการ เป็นไปอย่างดีพอประมาณในทักษะทั้งสี่ ส่วนกลุ่ม ไม่เก่งนักหรือกลุ่มค่อนข้างอ่อนนั้น ยังมีความสามารถ ในการเรียนอยู่ แต่อาจจะต้องพยายามอย่างหนักหรือ อาจจะมีการสอบตกบ้าง ผู้เรียนกลุ่มนี้อาจจะรู้สึก “แสนเข็ญ” เหลือเกินในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง จนกระทั่งเกิดอาการหวาดภาษาอังกฤษขอยุ่เสมอ กลุ่ม ผู้เรียนที่คุณวิชาติสอนอยู่คงจะจัดอยู่ในกลุ่มไม่เก่งนัก หรือกลุ่มอ่อนนี้เอง

อย่างไรก็ตาม เป็นการไม่ถนัดนักที่จะตีเส้นแบ่งแยกระหว่างกลุ่มผู้เรียนที่เก่งพอประมาณกับกลุ่มค่อนข้างอ่อน ในที่นี้ขอยกตัวอย่างวิธีการเรียนของผู้เรียนที่มีผลการเรียนที่ดี (Good learners) เสนอโดย H.H. Stern เพื่อที่จะเทียบเคียงได้วาระหว่างผู้เรียนที่เก่งกับผู้เรียนที่ไม่ถนัดนัก หรือค่อนข้างอ่อนนี้ แตกต่างกันอย่างไรร

H.H. Stern ได้จำแนกวิธีการเรียนของผู้เรียนที่เก่ง (Good learners) อันได้แก่กลุ่ม Very Able และ The Able ออกเป็น 10 วิธี คือ

1. positive learning strategy คือ ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์การเรียนการสอน ผู้เรียนที่เก่งจะปรับตัวได้ในสถานการณ์การสอนทุกรูปแบบ ในขณะที่ผู้เรียนที่อ่อนกว่าจะต้องมีวิธีการสอนที่เหมาะสมกับระดับความสามารถ อันได้แก่ การจัดกิจกรรมหลายๆ รูปแบบในการเรียนแต่ละครั้ง การใช้เครื่องโสตทัศนูปกรณ์ประกอบการสอน และอาจต้องอาศัยการ drill ที่มีความหมายประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเหล่านี้สามารถซึมซาบบทเรียนได้

2. active approach to the learning task ในขณะที่ผู้เรียนที่เก่งสามารถหาวิธีการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และพร้อมที่จะทำงานต่างๆ โดยไม่ต้องได้รับการชี้แนะจากผู้สอน ผู้เรียนที่ด้อยกว่าจะไม่ช่วยตนเองเลย แต่จะคอยฟังคำสั่งจากผู้สอนสถานเดียว ดังนั้นผู้สอนจึงต้องทำงานหนักเพื่อคอยกระตุ้นจิตใจให้ผู้เรียนกลุ่มนี้ อาจจะต้องมีการทบทวนบทเรียนให้อย่างสม่ำเสมอ หรือปรับบทเรียนให้เหมาะแก่ผู้เรียน

3. tolerant approach to the foreign language and empathy with its speakers ผู้เรียนที่เก่งจะไม่รีรอที่จะใช้ภาษาอังกฤษที่เรียนมาในสถานการณ์จริง หรือในการติดต่อสนทนากับเจ้าของภาษา แต่ผู้เรียนที่อ่อนจะพยายามหลีกเลี่ยงการนำภาษาไปใช้ในทุกรูปแบบ

4. possession of the technical know-how of how to tackle a foreign language ผู้เรียนที่เก่งจะใช้ความสามารถในการสร้างสรรค์ (creativity) เพื่อใช้ภาษาในรูปแบบต่างๆ กันในสถานการณ์ใหม่ๆ โดยใช้ภาษาอังกฤษที่ตนเรียนมานั้นอย่างเป็นธรรมชาติ โดยไม่แปลจากภาษาแม่ คือ ภาษาไทยของตน ผู้เรียนที่อ่อนกว่าอาจจะไม่มีความสามารถระดับนี้ จึงพยายาม

แปลทุกสิ่งทุกอย่างจากภาษาต่างประเทศเป็นภาษาของตน และจากนั้นจึงแปลจากภาษาของตนกลับเป็นภาษาอังกฤษอีก จึงทำให้การฟัง พูด อ่าน เขียน ของผู้เรียนกลุ่มนี้เป็นไปอย่างไม่เป็นธรรมชาติ

5. strategies of experimentation and planning in order to develop the new language into an ordered system ผู้เรียนกลุ่มค่อนข้างอ่อนนี้ไม่รู้จักรจัดระบบ ไม่เข้าใจระบบต่างๆ ในภาษาอังกฤษ ยกตัวอย่างเช่น ผู้เรียนกลุ่มนี้จะไม่อาจแยกข้อแตกต่างระหว่าง tense ต่างๆ ที่มีอยู่เป็นระบบอยู่แล้วในภาษาอังกฤษ ดังนั้นสิ่งที่ผู้เรียนเหล่านี้เข้าใจจึงกระจัดกระจายไม่เป็นระบบ และไม่อาจบ่งบอกความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันได้เลย

6. a constant search for meaning ผู้เรียนที่เก่งจะพยายามทุกวิถีทางที่จะทำความเข้าใจบทเรียนด้วยตนเอง แต่ผู้เรียนที่อ่อนจะรอให้ผู้สอน "บอกร" และอธิบายบทเรียน ซึ่งในไม่ช้าก็จะลืมบทเรียนนั้น

7. willingness to practise ผู้เรียนที่ดีจะไม่รีรอที่จะฝึกฝนการใช้ภาษา แต่ผู้เรียนที่อ่อนจะเกิดความเบื่อหน่าย ทั้งๆ ที่การฝึกฝนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้เรียนที่ต้องการจะใช้ภาษาอย่างคล่องแคล่ว

8. a willingness to use the foreign language in real communication situations ผู้เรียนที่เก่งจะพยายามหาโอกาสใช้ภาษาต่างประเทศให้มากที่สุด ในขณะที่ผู้เรียนที่อ่อนจะหาทางหลบหนีการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง

9. self-monitoring ผู้เรียนที่ดีจะพยายามปรับปรุงการใช้ภาษาอยู่เสมอ พยายามแก้ไขข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องของตนเองโดยไม่ต้องให้ผู้สอนแก้ไขให้ ในขณะที่ผู้เรียนที่อ่อนจะพอใจในความสามารถของตนเอง ทั้งๆ ที่ยังอยู่ในระดับต่ำกว่า และไม่พยายามแก้ไขใด ๆ ทั้งสิ้น

10. the development of the foreign language as a separate reference ซึ่งเป็นความสามารถที่พัฒนามาจากข้อ 4 และ 5 ผู้เรียนที่เก่งจะสามารถคิดและสามารถใช้ภาษาอย่างถูกต้องแม่นยำและเป็นธรรมชาติ ผู้เรียนที่อ่อนจะต้องแปลกลับไปกลับมา ระหว่างภาษาอังกฤษและภาษาแม่ของตน

เมื่อเราทำความเข้าใจกระบวนการเรียนที่แตกต่างกันระหว่างผู้เรียนที่เก่งและผู้เรียนที่อ่อน จะเห็นได้ว่าการสอนภาษาอังกฤษต่อผู้เรียนที่อ่อนนี้ มิใช่งานที่

ง่ายนัก แต่ผู้เรียนกลุ่มนี้ก็ยังสามารถพอที่จะใช้ภาษาอังกฤษได้ หากแต่อาจจะมีความเข้าใจที่ตื้นเขิน คือ อาจจะเรียนด้วยความเข้าใจ (understanding) แทนที่จะเรียนรู้และคิดสร้างสรรค์ (creating) Stern จึงได้เสนอว่าควรจะเน้นความสามารถในการรับ (receptive skill) อันได้แก่ ทักษะ การฟังและอ่าน มากกว่า productive skill คือ ทักษะการพูดและเขียน และผู้สอนเองอาจจำต้องยอมรับว่า ผู้เรียนที่เก่ง หรือ Able Students นั้น สามารถที่จะพัฒนาการเรียนไปได้ในทั้ง 4 ทักษะ ในขณะที่ผู้เรียนที่ค่อนข้างอ่อนจะพัฒนาทักษะด้าน receptive skill ได้ดีกว่า productive skill ดังนั้นผู้สอนจึงควรปรับบทเรียนและบทบาทของตนให้เหมาะกับผู้เรียนกลุ่มนี้

การสอนฟัง (Listening Comprehension)

การเรียน listening comprehension เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนที่ค่อนข้างอ่อน ในการฝึกให้ผู้เรียนฟังเพื่อจับใจความ ผู้สอนอาจจัดกิจกรรมรวมทั้งแบบฝึกหัดหลาย ๆ รูปแบบ เช่น ให้ฟังและทำตามคำสั่ง (listen and do) หรือวัดความเข้าใจโดยให้ตอบ Yes หรือ No (Yes/No answer) และแม้แต่อนุญาตให้ตอบในภาษาแม่ของผู้เรียนได้ หากผู้เรียนอ่อนมากจริง ๆ อย่างไรก็ตาม ผู้สอนควรสนับสนุนให้ใช้ภาษาอังกฤษให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนเคยชินและสามารถใช้ภาษาได้ดีขึ้นเป็นลำดับ

การสอนพูด (Speaking activities)

ผู้เรียนที่อ่อนอาจจะมีปัญหาในการพูด ซึ่งเป็น productive skill ดังนั้นผู้สอนจึงควรเน้นเรื่อง fluency ให้โอกาสผู้เรียนพูดได้มากที่สุด มากกว่าจะเน้นความถูกต้อง (accuracy) ผู้สอนไม่ควรทำลายความมั่นใจของผู้เรียนที่อ่อนโดยแก้ไขประโยคหรือคำพูดของผู้เรียนไปเสียทั้งหมด ผู้สอนควรเปิดโอกาสเสรีให้ผู้เรียนได้ซักถามและยอมรับคำตอบที่มีเหตุผล บทเรียนหรือกิจกรรมในช่วงพักพูดอาจจะมาจากบทเรียนอื่น ๆ หรือมีความเกี่ยวข้องกับบทเรียนอื่น ๆ ที่ผู้เรียนได้เรียนมาในช่วงการฟังหรือการอ่าน และเนื้อหาควรจะทันสมัย มีเหตุผล และสมจริง ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจยิ่งขึ้น

การสอนอ่าน (Reading Comprehension)

ช่วงการสอนอ่านนับว่าเป็นช่วงที่ผู้เรียนค่อนข้าง

อ่อนรู้สึกหนักใจน้อยที่สุด อย่างไรก็ตาม ผู้สอนควรเตรียมบทเรียนด้วยความระมัดระวัง ควรเน้นหนักการอ่านจับใจความในใจอย่างเงียบ ๆ (silent reading) แทนที่จะให้ผู้เรียนอ่านดัง ๆ เพื่อฝึกการออกเสียง ซึ่งเป็นผลเสียเพราะเป็นการทำให้ขอบเขตการอ่านของผู้เรียนล่าช้า และผู้เรียนอาจไม่เข้าใจสิ่งที่อ่านออกมาเลย ผู้สอนควรเสนอบทเรียนที่หลากหลาย เช่น ข่าวง่าย ๆ จากหนังสือพิมพ์ นิยายหรือเรื่องสั้นที่ดัดแปลงให้ง่าย บทเรียนตามสาขาอาชีพ แบบแคตตาล็อก ป้ายชื่อร้าน ป้ายถนน โฆษณา แผ่นพับ ใบปลิวต่าง ๆ โดยเน้นการอ่านเพื่อจับใจความ มิใช่เพื่อฝึกฝนทางไวยากรณ์อย่างเดียว บทเรียนเหล่านี้จะทำให้ชั่วโมงการอ่านน่าสนใจยิ่งขึ้น

การสอนเขียน (Writing)

การเขียนเป็นทักษะที่ค่อนข้างยากสำหรับผู้เรียนที่อ่อน ผู้สอนควรเลือกใช้กิจกรรมที่มีการควบคุม (Controlled activities) และเป็นตัวเสริมกิจกรรมอื่น ๆ โดยงานเขียนอาจจะเกี่ยวข้องกับบทเรียนวิชาการอ่าน และเช่นเคย ผู้สอนไม่ควรเพ่งเล็งเรื่องไวยากรณ์จนเกินควร เพราะจะทำให้ผู้เรียนรู้สึก “ขลาด” ที่จะผลิตผลงานขึ้นมา

ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เสนอแนะมา คงจะพอเห็นได้ว่า ผู้เรียนที่ค่อนข้างอ่อนเหล่านี้เป็นผู้เรียนที่ทำหายนะความสามารถของผู้สอน เป็นผู้เรียนที่ต้องการความสนับสนุนและกำลังใจจากผู้สอนอย่างยิ่ง ผู้สอนจึงไม่ควรเพิกเฉยและรู้สึกเบื่อหน่ายต่อลูกศิษย์ที่ดูจะล้าหลังในชั้นเรียนของตน ผู้เรียนเหล่านี้มีความสามารถพอควร และพร้อมที่จะก้าวไปข้างหน้า หากได้รับกำลังใจจากผู้สอน และเมื่อผู้เรียนเหล่านี้สามารถเดินไปข้างหน้าได้ ผู้สอนเองจะรู้สึกภูมิใจและสุขใจกับภาระหน้าที่ที่ได้ปฏิบัติมาอย่างไม่มีสิ่งใดเทียบได้เลย

หนังสืออ้างอิง

Gefen, Raphael, "Teaching English to Less-Able Learners" ELT XXXIV : 2, Jan 1981.

Stern, H.H. "What Can We Learn from the Good Language Learners?" A paper presented to Ontario Institute of Education.